

10530

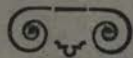
JEZYK
NEOROMANSKI

(LINGUO NEOROMAND)

czyli

ANALIZA I SYNTEZA
JĘZYKÓW ROMAŃSKICH

ułożył J. SŁONIMSKI

Wydawnictwo „POMOC SZKOLNA”

Warszawa Bielańska 5

{ Księgarnia M. Wajnera }

Wydawnictwo „POMOCNIK”
przy księgarni H
Warszawa, Bielańska 5, tel. 259-16.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ:

a) *Arytmetycznych*

Bohuszewicza cz. 2-ga i 3-cia
Sierżputowskiego arytmetyki „ 3-a i 4-ta

b) *Algebraicznych*

Michalskiego-Nowego zbioru zadań cz. 1-a i 2-ga.
Michalskiego-Zakrzewskiego Zbioru zadań cz. 1-a i 2-ga
Okulicza Zbioru zadań cz. 1-a i 2-ga
Klonowskiego Zbioru zadań do powtórzenia kursu algebry.

c) *Geometrycznych*

Rybkina Zbioru zadań. Planimetrja,—Stereometrja,—Stereo-
metrja z zastosowaniem trygonometriji. — Planimetrja z
zastosowaniem trygonometriji.

Klonowskiego Zbioru zadań stereom. z zast. trygonom.

Zydlera geometrii analitycznej

Pni wskiego Zbioru zadań maturalnych trygonometrycznych.

Wojtowicza Zbioru zadań trygonometrii płaskiej.

Zadania maturalne z rozwiązaniami.

Zadania na początki wyższej matematyki z rozwiązaniami

Witwińskiego Zadania na dyskusje i na badanie zależności
funkcjonalnej—do wyd. I; do wydania II, cz. 1-a i 2-ga.

Koerner-Diskusja zadań stopnia 2-giego, teoria i praktyka

Szarogrodiera-Badanie funkcji linjowej i parabolicznej z ra-
chunkiem pochodnej, dyskusja zad. stopnia 1 i 2-giego.

d) *Fizyka.*

Sianożęćkiego Mechanika,—Światło i akustyka.—Elektry-
czność.—Mechanika teoretyczna.

Kalinowskiego — cz. 1-a

L A C I N A:

Lewickiego—Tłumaczenie „Początki nauki języka łacinskiego”
cz. I. i II. (z polskiego na łacinę i z łaciny na polski).

Szczepańskiego—Wypisy łacińskie, preparacje, tłumaczenie
(Korneliusz Nepos).

„ Cezara, Cyserona, Owidjusza, Fedrusa (w druku).

JEZYK NEOROMANSKI

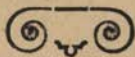
(LINGUO NEOROMANI)

czyli

10530

ANALIZA I SYNTEZA
JEZYKÓW ROMAŃSKICH

^{szc}
ułożył J. SŁONIMSKI

Wydawnictwo „POMOC SZKOLNA”
Warszawa Bielańska 5

10530

M-123881

PAN 10530

DRUKARNIA
„ARBEITERHEIM”,
KARMELICKA 15.

K
19.12.60
A. 600

Ludy romańskie i anglosaskie łączcie się!

*Kilka słów o języku neoromańskim jako o przyszłym języku
międzynarodowym.*

Nad utworzeniem sztucznego języka, który posiadałby wszelkie cechy i właściwości niezbędne do tego, aby stać się powszechnym, pracowało już wielu ludzi dobrej woli. Jednak, w zastosowaniu praktycznym, próby te zawiodły. Jeden tylko język sztuczny, Esperanto, okazał się bardziej praktycznym i cieszy się obecnie wielkim powodzeniem.

Wątpić jednak należy, czy Esperanto, pomimo wielu zalet i stale wzrastającej popularności, stanie się kiedykolwiek językiem powszechnym. Przyczyna grożącego mu w przyszłości niebezpieczeństwa tkwi w tem, iż dzięki licznym dowolnie przybranym przedrostkom i końcówkom, utworzyło się w nim mnóstwo nowych słów i wyrażeń, niemających odpowiedników w językach przyrodzonych.

Według mego zdania, ten tylko język sztuczny stanie się z czasem powszechnym, w którym zachowany będzie związek organiczny z istniejący-

mi językami romańskimi, i który będzie posiadał główniejsze ich cechy i właściwości.

Pogląd ten oparty jest na tej podstawie, że wszystkie prawie wyrazy romańskie znane są obecnie setkom milionów ludzi, a mianowicie: wszystkim ludom romańskim (francuzom, włochoom, hiszpanom, portugalczykom, meksykańczykom oraz wszystkim mieszkańcom Ameryki Południowej); półromańskim (belgom, szwajcarom i rumunom); wreszcie anglosaskim (anglikom i amerykańkom); oraz wszystkim mieszkańcom kolonji angielskich, ponieważ język angielski zawiera wszystkie pierwiastki romańskie.

Następnie w innych krajach Europy znajomość języków romańskich, zwłaszcza francuskiego i angielskiego, wzrasta z roku na rok i rozpowszechnia się do tego stopnia, że w niedalekiej przyszłości, każdy przeciętnie inteligentny człowiek, niezależnie od narodowości do której należy, będzie znał jeśli nie gruntownie, to powierzchownie przynajmniej jeden z języków romańskich.

To niezwykle rozpowszechnienie języków romańskich jest następstwem tego, że narody romańskie oddawna byli krzewicielami kultury i cywilizacji wśród innych ludów.

Przystępując do syntezy języków romańskich w jedną żywotną całość, należałoby zbadać: na czem polega podobieństwo języków romańskich, czem się one między sobą różnią, i co stoi na przeszkodzie połączeniu się ich w jeden ogólny język panromański.

Każdy z języków romańskich był początkowo

mniej lub więcej zepsutem narzeczem języka łacińskiego, ściślej mówiąc, języka romańskiego wiejskiego (*lingua romana rustica*).

Z biegiem czasu jednak pojawiły się w nim domieszki języków tubylczych. Powstałe stąd nowe narzecza, rozwijając się w warunkach odmiennych, znacznie odbiegły od swego pierwowzoru łacińskiego zarówno pod względem gramatycznym, jak i słowniczym. A jednak pierwiastki łacińskie, stanowiące główną podstawę języków romańskich, nie zmieniły się prawie wcale. Aby się o tem przekonać, wystarczy zbadać dokładnie w językach romańskich wyrazy pochodzenia łacińskiego. Cóż się okazuje? Pierwiastek łaciński pozostaje wszędzie ten sam, zmieniła się tylko jego końcówka.

Rozważywszy to wszystko dochodzi się do wniosku, że właściwie powszechny język romański istnieje już oddawna, lecz jest on rozproszony po wszystkich językach romańskich. Nie trzeba go stwarzać, wystarczy go zebrać, uogólnić i uprościć. W tym celu należy ustalić pewne zasady, a mianowicie: 1-o w skład nowego języka mają wejść tylko wyrazy romańskie; 2-o części mowy powinny mieć stałe końcówki; 3-o wszystkie czasowniki powinny być prawidłowe i odmieniać się podług jednej formy; 4-o przypadkowanie, czyli stosunki jednych przedmiotów do drugich, powinno wyrażać się przez przyimki; 5-o wymowę i pisownię należy uprościć, zachowując jednakże ducha języków romańskich.

Ten nowy język będzie więc mową prawdziwie romańską na podłożu łacińskim, z niezwykle

uproszczoną pisownią i skróconą do ostateczności gramatyką.

Liczne niedogodności, które tak utrudniają naukę języków romańskich: obfitość i nieprawidłowość form czasownikowych, trudność rozpoznawania i zapamiętywania rodzaju rzeczowników, będą w nim zupełnie usunięte. Nie wywoła to żadnej istotnej zmiany ani w morfologii, ani w innych właściwościach tych słów romańskich, które wejdą w skład nowego języka.

Zadanie moje będzie właśnie polegało na zebraniu główniejszych pierwiastków języków romańskich w jedną całość, na usunięciu wszelkich niedogodności i domieszek, bez ujmy jednakże dla doskonałości i piękności mowy romańskiej.

J. Stonimski

I. Wstęp.

Abecadło.

a b c d e f g h i j l m n
o p q r s t u v x z.

Wymowa.

- c** — przed e lub i wymawia się jak **c**; przed innemi zaś literami jak **k**.
che, chi — wymawia się jak **ke, ki**.
gu — przed samogłoską wymawia się jak **gw**.
i — wymawia się jak **j**: 1) na początku słów przed samogłoską, 2) między samogłoskami i 3) w końcówkach **ia, ie, io**; w innych zaś wypadkach wymawia się jak zwykle **i**.
j — wymawia się jak **ż**.
qu — wymawia się jak **kw**.
s — między samogłoskami wymawia się jak **z**.
ss — wymawia się jak **s**.
v, x, z — wymawia się jak **w, ks, dz**.

Pozostałe litery wymawia się jak odpowiednie polskie.

Akcentowanie.

Akcentuje się zwykle przedostatnią sylabę. Jednak w słowach, końcówki których składają się z przyrostków **abil, ibil, ic, ul, i** z jakiegokolwiek samogłoski, akcentuje się trzecią sylabę od końca.

Przykłady.

Canto (kanto), cimbo (cimbo), clari (klari), curo (kuro), guido (gwido), cio (cjo), guero (gwero), joiose (zojoze), machino (makino), chino (kino), exemplo (egzemplo), foio (fojo), maiori (majori), opinio (opinjo), filia (filja), creen (krejen), mezo (mezo), gramatico (grama'tiko), amabile (ama'bile), horibile (hori'bile), regulo (re'gulo), populo (po'pulo), ducesa (ducesa), musa (muza), amici (amici).

O przedrostkach i końcówkach.

W języku neoromańskim zachowane zostały niezmienione wszystkie przedrostki romańskie. Kończówki zaś zostały uproszczone i uogólnione:

- 1) considerabili, impossibili, apreciabili
- 2) anuncio, atencio, fabricacio, posicio
- 3) cavalcado, jardinado, portado, promenado

U w a g a. Kończówka **ado**, dodana do pierwiastka czasownika, oznacza trwałość lub powtórzenie.

- 4) legali, finali, actuali, plurali, mortali
- 5) fabricantu, pacientu, diferenzu, importanzu
- 6) articulari, ordinari, populari, singulari
- 7) abatessa, actoressa, princessa, vendoressa

U w a g a. Kończówkę **essa** dodaje się do rzeczowników rodzaju męskiego, oznaczających zajęcie, zawód, godność lub tytuł.

- 8) libreto, cusino, pianino, filieta, regina
- 9) altezo, debilita, grandezo, lungezo
- 10) amicido, bonita, carita, egualita, electricita

U w a g a. Końcówka *ita* zastępuje romańskie końcówki: *tas, tà, té, dad*. W wyrazach, zakończonych na *ita*, należy akcentować trzecią sylabę od końca.

- 11) fragmento, momento, regimento, stabilimento
 - 12) actoro, doctoro, honoro, vendoro
 - 13) capriciosi, generosi, maliciosi, afectuosi
 - 14) eterni, fraterni, materni, paterni
 - 15) aperturo, aventuro, lecturo, maturo
 - 16) atestato, resultato, deposito, israelito
-

II. KRÓTKI ZARYS GRAMATYKI NEO- ROMAŃSKIEJ.

Zasady gramatyki nowożytnych języków romańskich są w zarysach ogólnych prawie jednakowe, i różnią się jedynie w szczegółach. W języku neoromańskim zasady te są tylko uogólnione.

Przedimek.

W języku neoromańskim zachowany został tylko przedimek nieokreślony — **un, una**.

W wypadkach wątpliwych można go opuścić.

Rzeczownik.

Rzeczowniki mają następujące stałe końcówki:

- o** — dla rodzaju męskiego i nijakiego,
- a** — dla rodzaju żeńskiego i
- s** — dla liczby mnogiej.

1) Nazwy rzeczy i mniejszych zwierząt są rodzaju nijakiego.

2) Rodzaj żeński tworzy się od męskiego: babo — ojciec, baba — matka, filio — syn, filia — córka, paisano — wieśniak, paisana — wieśniaczka, condo — hrabia, condessa — hrabina, rego — król, regina — królowa, aktoro — aktor, aktoressa — aktorka.

Wyjątki: homo — człowiek, mężczyzna, femina — kobieta.

3) Imiona własne i wyrazy obce pozostają zwykle niezmienione: London, Paris, alibi, relief etc.

Przymiotnik.

Końcówka przymiotników dla wszystkich rodzajów jest **i**, dla liczby mnogiej **s**.

Przymiotniki stawia się zwykle przed rzeczownikami. Jednak należy stawiać je po rzeczownikach, jeżeli oznaczają pochodzenie, narodowość lub jeżeli się kładzie na nie pewny nacisk: vino caucasi, tabaco turci, populo romani, amico sinceri

Deklinacja.

Przypadkowanie uskutecznia się za pomocą przyimków: **de** (dopeł., miejsc. i narząd.), **da** (celown.), **a** (fr. à), **con** (z), **per** (przez), **por** (dla, za) i wielu innych.

1) Czwarty przypadek jest równy pierwszemu.

2) Przyimek **da** służy także do oddzielenia jednego czasownika od drugiego. W razie wątpliwości można go opuścić. Należy go koniecznie opuścić: 1) po czasownikach *deben*, *desiren*, *lassen*, *osen*, *saven* i *vulen* i 2) po czasownikach, po których następuje bezpośrednio zaimek osobowy w trzecim przypadku.

Przysłówek.

Przysłówki mają różne końcówki. Przysłówki pochodzące od przymiotników lub rzeczowników mają końcówkę **e**:

cari, drogi—care, drogo
puri, czysty—pure, czysto
sero, wieczór—sere, wieczorem
un foio, raz—unfoie, pewnego razu

Stopniowanie.

Stopniowanie skutecznia się przez dodanie przysłówków: **pli**, więcej, **men**, mniej (stopień wyższy), **mas**, najwięcej, **min**, najmniej (stopień najwyższy).

Zaimki.

a) Osobowe:

mi, ja, mnie	lei, ona, ją [je	vos, wy, was
ti, ty, ciebie	esso, ono, jego,	los, oni, ich
lui, on, jego	nos, my, nas	las, one, ich
		essos, one, je

b) Dzierzawcze:

mei, mój	sui, swój, jego,	vostri, wasz
	jej	
tui, twój	nostrī, nasz	lori, ich

c) Wskazujące:

Cuesti, ten, ta, to cueli, ów, owa, owo.

Pozatem jeszcze wymienić należy:

alcui, jakikol- wiek	cio, to	che, co
alcuis, kilka	cui, który	chi, kto
alcuno, ktoś	nien, nic	se (nieosob.)
aliquo, coś	niun, żaden	si, się (zwrotny)
certi, pewien	oni, każdy	tali, taki
ci, tu, tutaj	oniun, każdy	vi, tam (fr. y)
la, tam	quali, jaki	idemi, ten sam

LICZEBNIK.

a) Główne:

0 zero	8 ot	60 sextent
1 un	9 nev	70 setent
2 du	10 dec	80 otent
3 tri	11 dec un	90 nevent
4 quater	20 duent	100 cent
5 quin	30 trient	1000 mil
6 sex	40 quarent	10,000 dec mil
7 set	50 quinient	milion

b) Porządkowe:

primi	oti	trienti	neventi
dui	nevi	quarenti	centi
terci	deci	quinienti	milesi
quarti	dec primi	sexenti	milionesi
quinti	dec dui	setenti	miliardesi
seti	duenti	otenti	

c) Ułamkowe:

$\frac{1}{2}$ un mezo	$\frac{7}{8}$ set otos
$\frac{3}{4}$ tri quartos	$\frac{9}{10}$ nev decios etc.

d) *Zbiorowe:*

a du, po dwa	a quater, po cztery
a tri, po trzy	a quin, po pięć etc

e) *Wielokrotne:*

singuli, pojedynczo	tripli, potrójny
dupli, podwójny	quaterfoi, poczwórny
	etc

Czasownik.

Wszystkie czasowniki są prawidłowe i odmieniają się podług jednej formy. Przez liczby i osoby nie odmieniają się wcale.

Końcówki są następujące:

Tryb bezokoliczny	en
Czas terażn.	an
Czas przeszły dokon.	on
Czas przeszły niedokon.	evan
Czas przyszły	eran
Czas warunkowy	eron
Tryb rozkaz. i łączący	un
Imiesł. nieodm. czasu terażn.	ans
Imiesł. nieodm. czasu przeszłego	ens
Imiesł. bierny czasu przeszłego	i

1. W czasownikach, zakończonych na **chen** litera **c** zachowuje we wszystkich odmianach twardą wymowę przez wstawienie litery **h**:

atachen, atachevan, atacheran
fabrichen, fabrichevan, fabricheran.

2. Czasowniki, zakończone na **uen** przyjmują w trybie rozkaz. i łącz. końcówkę **uin**.

3. Czasownik bez podmiotu jest nieosobowy:
pluvian, deszcz pada, tuonan, grzmi etc.

**Czasowniki przechodnie, pochodzące od
przymiotników**

Clari — jasny, eclaren, clarifien
duri — twardy, durifien
electrici — elektryczny, electrisen
fabrici — fabryczny, fabrighen
facili — łatwy, faciliten
forti — mocny, fortifien
grandi — duży, agranden
largi — szeroki, elargen
lungi — długi, alungen
meliori — lepszy, amelioren
mobili — ruchomy, mobilisen
puri — czysty, epuren, purifien etc.

Szyk zdania.

Szyk zdania zwyczajnego: podmiot, orzeczenie
przysłówek, przedmiot; wtrąconego: orzeczenie, pod-
miot, przysłówek, przedmiot.

III. ANEKDOTY I OPOWIADANIA.

1. Un marinero, cui escapon de naufragio estan demandi de una seniora, come lui senton si, quande lui cadon in maro et undos clau don si super lui, respondon: „Mi senton si ben humidi.“

Escapen, ująć,	caden, padać
wymykać się	
naufragio, roz-	clauden, zamykać
bicie okrętu	

2. Du hermanos pranzevan in un restauranto de Venecio. — „Filipo“ dicon maiori, „aut non paressan ti che haian aquo in cuesti vino?“ — „Paressan mi contrarie,“ respondon altri, „che haian vino in cuesti aquo.“

Hermano, brat	paressen, zdawać się
pranzen, obiadować	haian, jest, bywa

3. Un voiajero irlandesi, cui describon lagos delectabilis de sui paiso, comunicon inter altris marvilios de eco notabili in cuestis locos, cui in replico a sui questio: „Come vos valian?“ respondon instante: „Excelente, senioro, gracion.“

Lago, jezioro	notabili, godny uwagi
delectabili, roz-	valien, być zdrowym
koszny	

4. Un maestro francesi vehevan unjorne in veturo da stacio fervoi. Subite veturero turnon si da lui et demandon: „Come se dican *perdu* in francese?“ — *Perdu*, respondon cueli. — „Bone, senioro“, dicon alore veturero, „vostri bagajo, cui estevan dietre estan *perdu*“.

Vehen, jechać	subite, nagle
fervoi, kolejowy	dietre, z tyłu

5. Un jovani prinzo promenevan si unjorne in campanio, cirondi de sui corto. Lui aspecton un derviso, cui examinevan un crano. — „Che ti fazan la?“ dicon lui estoni prinzo. — „Mi vuleron saven“, respondon cueli, „si cuesti crano apartenion da rego au da mendico, et mi non potan devinen cio“.

Circonden, ota-	estoni, zdziwiony
czać	
aspecten, zau-	saven, znać
ważyć	
corto, dwór, po-	mendico, żebrak
dwórze	

6. Un senioro, vidans unjorne come femina escalievan anguilos vivis, dicon lei: „Come vos potan esten sic crudeli? Aut vos non savan che vos causan tormentos atrocis da cuestis poveris creaturos?“ — „Senioro“, respondon femina naive, „mi fazan cio durante trient anos et mi credan che essos estan iam habituis da cio“.

escalien, lusz-	durante, podczas.
czyć	

7. Quande Cortez revenion in Hispanio lui eston frede recevi per Carolo V. Unjorne lui presenton si improvise ante monarco. — „Chi vos

estan?" demandon imperatoro altiére. — „Homo“, respondon Cortez con idemi orgolio, „cui donon vos pli provincios che vostris antenatos lasson urbos da vos“.

Improvisé, nie-
spodzianie

ante, przed

idemi, ten sam

urbo, miasto

8. Dario, rego de Persio, envoion unjorne presentos da Epaminondo, duco tebani, desirans corupten lui.—„Si Dario“, dicon cuesti grandi capitano da mandanos, „vulan esten nostri amico, lui non besonian emen nostri amicado, et si lui haban altris intencios, lui non haban richezos sufficientis por corupten mi“.

Corupten, pod-
kupić, zepsuć
mandano, poseł

emen, kupić

suficienti, dostateczny

9. Monsenioro de Bassompierre, estans captivo in Bastilio, ocupevan si con legen et scriben.

Unjorne sui secretario, trovans lui ocupi con legen santi scripturo, dicon lui: „Che vos queran in cueli libro, monsenioro?“ — „Mi queran vi un passajo“, respondon cueli, „cui mi non potan troven“. Vulans dicen con cio, che lui desirevan existen de cuesti loco.

Queren, szukać

exiten, wyjść

10. Quande Dario oferon da Alexandro dec mil talentos por inducen lui da divisen Asio con lui, cuesti respondon: „Tero non potan portea du sulos, et Asio du regos“. Quande Parmenio audion de cuesti grandi oferto, cui Dario fazon, lui dicon: „Si mi esteron Alexandro, mi accepteron esso“. —

„Mi fazeron cio aun“, replicon Alexandro, „si mi esteron Parmenio“.

Inducen, na- sulo, słońce
klonić

audien, slyszec aun, takze

11. Un alchimisto dedicon da papo Leo X un libro, in cui lui pretendevan docen un metodo da fazen oro. Lui expectevan receven por esso un richi presento, ma papo envoion lui sole un burso vacui, et lason dicen lui, che come lui savevan fazen dinaro, lui non besonieván nien pli che burso por meten yi esso.

Dedichen, po- sole, tylko
święcić

docen, nauczać vacui, pusty

12. Un ministro de Ludovico XIV dicon in presenza de capitano de guardio helveti da rego: „Con oro, cui helvetos recevon de regos de Francio, se poteron paven voio de Basel da Paris“.— „Cio potan esten vere“, respondon capitano, „ma quando se reunieron toti sanguo, cui meis compatriotos spandon in servicio de regos de Francio, se poteron empleen canaló de Paris da Basel“.

Voio, droga spanden, rozlewać

13. Un talpo misericordiosi acolion un echino in sui caverno. Echino fazon si instante comodi, etiron suis gambos, et hosto pichevan si ci et la contra dardos acutis de sui convivo. — „Audiun“, dicon alore talpo, „exitun de ci, mei domo estan tro parvi por nos ambos“. Ma, impudenti echino ridon et dicon: „Da chi non placian ci, cueli potan exiton, mi, por mei parto, estan contenti et restan ci“.

Talpo, kret	hosto, gospodarz
echino, jeż	dardo, igła, żądło
ambos, obydwa	acuti, ostry
exiten, wyjść	convivo, gość

14. Duco Francesco de Guise, cui gerevan guéro contra protestantos, eston infirmi che in sui castro trovevan si un protestanto, cui intentevan a sui vito. Lui lason aresten lui.—„Aut mi fazon ti aliquo mali?“ demandon duco da lui. — „Non“, respondon lui sui adversario, „ma vos estan mas mali nemico de nostri religio“.—„Bone, si tui religio comandan ti da uciden mi, mei religio comandan mi da perdonen ti“. Con cuestis parolos lui conjedion lui.

geren, prowa-	aut, czy
dzić	
castro, obóz	uciden, zabić

15. Georgo I, rego de Anglio, voiajans in Holandio, areston si unjorne in un parvi vilajo. Et dum suis stafieros cambievan cavalos, lui demandon du au tri ovos. Ovos eston aportis, et lui debewan pagen por essos ducent florinos.—„Come cio potan esten?“ dicon rego interdici, „aut ovos estan sic raris in cuestis locos?“—„Mi demandon perdono, maesto“, respondon hosto, „nos haban pluris ovos sole regos estan raris.“ Rego suridon et comandon da pagen dinaro.

Stafiero, sta-	ovo, jajko
jenny	
cambien, zmie-	suriden, uśmiechać
niać	się,

16. Legos cinesis, cuis estan ben severis.

comandan che se amputun manos da onium, cui defraudan dinaro publichi. Un mandarino eston convicti de cuesti delicto. Sui filia, jovani et beli barabina, aparesson ante monarco et dicon: „Grandi monarco, mi non negan che mei infelici babo meritan cuesti punicio, et lui remetan da legos meis bracios, cuis non estan utilis a nien, por conserven suis, cuis servan da nutren toti nostri familio.“ Imperatoro, comovi de cuesti provo de amoro filiali, perdonon generose criminalo.

Aparessen, zjawić się nutren, karmić

17. Alcuus mensos hai du voiajeros entrevan versu sero in un de melioris albergos de Colmar. Patrono de albergo, priam ben soleciti et obsequiosi, non poton repressen un lievi grimasso de malcontento, quande un de los inscribon in albergi registro: Carolo, literato. Voiajeros disparton a domane.

Ma in idemi jorno, oficero de ordonanzo aporton da albergatoro un bileto de contenido seguenti: „Senioro, mi proposevan si da passen un septimano in Colmar, ma observens che vos non estimevan si tro honori da albergen un literato, mi revenion in Stocolmo.“ — Carolo, literato et rego de Suedio.—

Rego Carolo X estevan efective literato, et publicon un recolto de poesios.

Menso, miesiąc	soleciti, uprzejmy
hai, temu	obsequiosi, grzeczny
albergo, hotel, oberża	lievi, lekki
priam, wpierw	a domane. nazajutrz
contenido, treść	septimano, tydzień
seguenti, następujący	recolto, zbiór

18. Jeneralo russi Suvorof, cui turcos et polonos, italianos et helvetos conossan bone, tenievan stricti disciplino. Ma mas notabile estevan cio, che lui - idemi metevan si sub sui proprii comando, et ben sovente suis adiutantos debevan comanden lui cuesto et cielo in sui nomo, che lui acomplissevan semper puntuale. Unfoie lui estevan ben iritti contra un soldato, cui mancon aliquo in servicio et comenzon iam da baten lui. Alore un adiutanto prenon curajo et dicon: „Jeneralo Suvorof comandon che se non lassum si jamai rapien de colero.“ Suvorof cession intante da baten soldato et dicon: „Si jeneralo comandon, se deban ubidien.“

Semper, zawsze	rapien, porywać
stricti, surowy	ubidien, być posłusznym.

19. Un viajento venion in estado mas caldi da surso. Lui marcievan rapide et lunge. Sudoro stavevan sur sui fronto, et sui linguo estevan quasi sichi de sizo. Alore lui vidon cuesti aquo argentosi, credon troven vi novis fortos et bevon rapide liquido vivifians. Ma cambiamento tro rapidi inter caldo et fredo habon un efecto sic perniciosi sur lui, che lui cadon a tero. — „Ab, infami veneno!“ exclamon lui, „chi poteron suposen tali malicio sub aparenzo sic suavi?“ — „Mi veneno?“ dicon surso, vere ti columnan mi. Regardun, campos circondans verdian et vivan de mi. Gregos biban si de mi, et milieros de tuis hermanos trovevan ci pocio refrescans. Solem excesso et imprudenzo de tui parto fazan ti nocivi cuesti juvanzo.“

Viajento, wędrownik	quasi, prawie
estado, lato	sichi, suchy
caldi, gorący	sizo, pragnienie
sudoro, pot	cambiemento, zmiana
grego, stado	pocio, napój
biben, poić	nocivi, szkodliwy
milieros, tysiące	juvanzo, używanie

20. Regno de Carolo X, babo de Gustavo Adolfo, distinguevan si per grandis crudelitas. Cuesti atroci rego ucidon con proprii mano babo de jeneralo Baner. Unjorne, quande Gustavo cacievan unam con jovani Baner, lui pregon lui da cavalchen con lui in foresto. Quande los arivon in mas densi parto de foresto, rego dicon da Baner: „Mei babo ucidon vostri, si vos desiran vindichen sui morto, ucidun mi instante, si non estun mei amico por semper.“ Baner stupifii de generosita de rego, precipiton si a suis piedos et juron lui amicidio eterni.

Uciden, zabić	pregen, prosić
cacien, polować	vindichen, mścić się
unam, razem	stupifii, ździwiony

IV. l i s t y.

1. Mei mas cari mama! Hodie estan aniversario de tui nassita. Jamai mi non senton pli vive doloro de absenzo. Hodie meis hermanos et hermanas presenton ti un bucheto, et mi sole eston absenti et non poton reunien si da los. Per cuesti letro mi desireron expressen totis votos, cuis mi pronuncian por tui felicitata. Estun sicuri che essos estan ben sinceris et efluan de mei coro. Mi fazeran totis efortos por renden ti felici. Tui mas afectuosi filio M.

Hodie, dziś
nassita, uro-
dziny

totis, wszystkie
sicuri, pewny

2. Quoque lontani, mi pensan continue de vos. Mi regretan multe che mi nor poton economisen paule dinaro por envoien esso da vos. Ma toste mi poteran vos envoien regulare oni menso un parvi sumo de dinaro. In cuesti **esperanzo** mi estan vostri mas devoti filio.

Quoque, chociaż
multe, bardzo,
dużo

paule, trochę
, toste, zaraz

3. Per presenti letro mi pregan de vos un servicio amicali. Mi trovan si momentane estreti in consequenzo de stagnacio generali et de manco de dinaro. Mi haban besonio de cent francos, cuis mi poteron renden vos in du mensos. Esperans che vos acomplisseran mei requesto, mi salutan vos cordiale.

Streti, krępowany, ciasny acomplissen, spełnić

4. Mi regretan multe che mi non potan esten grati da vos; ma mi estan idem ben estreti in cuesti momento et mi haban juste tante dinaro che mi besonian por mei jorni expenso.

Recevun dunque assicurenzo de meis mas vivis regretos et credun mi vostri mas devoti amico M.

grati, przyjemny juste, akuratnie, sprawiedliwie

5. Persono, sur cui vos demandan informacios paressan esten honorabili, ma lui estan, a nostri opinio, tro paule versati in cuesti parto de afaros, finche se potun tracten con lui sin guarancios sufficientis. Nos donan vos cuesti informacio sin qualcui responsabilita de nostri parto.

Versati, obznajmiony finque, aby.

6. Providi de recomendacio de senioro N., cui estan sic boni da interessan si con mi, mi demandan vos, si vos potan donen mi posto de comiso in vostri officio.

Mi haban alcui conossenzo in contabilita et haban aun beli scripturo, si vos acceptan favorable

mei demando, mi doneran si oni curo per mei zelo et activita da renden si digni de vostri estimo et de proteccio de senioro N...

Comiso, oficjalista oficio, kantor, urząd
aun, takže curo, troska

7. Mi haban honoro da remeten vos ci - incluse mei conto, amontans a frs 100.

Habans besonio de dinaro, mi pregan vos da envoien mi superdici amonto mas toste possibile. In cuesti expectacio mi remanan etc.

Amontans, wynoszący toste, zaraz

8. In responso a vostri letro, nos informan vos che nos encargon senioro S., negocianto de nostri urbo, da donen vos frs. 100. — amonto de expensas et honorarios debitis da vos.

Habun bonita da remeten lui returne, contra sui recipio, totis documentos relativis da processo ocurenti.

Encargen, poruczyć debiti, winny, dłużny

9. Nos haban honoro da prevenien vos che comenzans dai primi julio proximi, nostri magazino esteran transferi in strado Reali № 5. Nos captan cuesti ocasio por recomenden si da vostri boni memorio.

Proximi, najbliższy strado, ulica

10. Boni reputacio, de cui godan vostri esti-mi firmo, fazan nos desiren da entren in relacionos

comercis con vos. Nos fretan si da oferen vos nostris servicios come agentes-comissioneros por incassos da efectuen si sur nostri plazo. Nostris condicios estan: 10% comissio et 2% disconto per ano

Goden, cieszyć się freten si, spieszyc się.

V. DIALOGOS FACILIS.

1. In hotelo.

A. — Nos comandon cematine per telegrafo du stanzos comunicais.

Comiso. — Senioros A et B., si mi non falian?

A. — Perfecte juste.

C. — Nos retenion por vos numeros 35 et 36. Essos estan ben placis et confortabilis. Favoriun registren vostris nomos, senioros.

A. — Aut haian banio conecti con nostris stanzos?

C. — Non, ma haian un in oni piano.

A. — Nos vulan esten sveliis a six domatine.
Da chi nos deban parlen de cio?

C. — Mi fazeran un noticio de cio et lasseran svelien vos a cueli horo.

A. — Aut nos potan haben nostri cafeo circa set?

C. — Sic, colacio estan servii dai six a dec.

Aut mi deban ascenden con vos por monstren vos vostris stanzos?

A. — Sic, favoriun.

C. — Per cueli lato, favoriun. Ci estan ascensoro.

A. — Nos haban paule bucato da lassen laven.

Quande nos potan receven esso returne?

Nos besonian haben esso ben pronte.

C. — Haian lavandario in hotele, vestos estan la-
vis, estiris et rendis in 24 heros. Si vos estan
prontis sonun por cameriera (stanciera), lei
preneran vostri bucatu

A. — Aut vos vulen ascenden nostri bagajo imediate?

C. — Ci estan soneto electrici. Pressun butono un-
foie por cameriera, du por portiero et tri por
stanciero (exitan).

Cematine—dziś zrana

favorien—być łaskawym

stanzo—pokój

plano—piętro

falien—mylić się

svelien—obudzić

placi—przyjemny

domatine—jutro zrana

lato—bok, strona

estiren—prasować

paule—trochę

exiten—wychodzić

bućato—bielizna

2. In officio postali.

A. — Ci estan mei carto. Aut haian letros por mi?

C. — Ci estan du, un estan recomandi. Aut vos
haban documentos por identifien sī?

A. — Sic, ci estan mei pasporto.

C. — Favoriun subscriben vostri nomo in cuesti re-
gistro.

A. — Dove mi potan obtenien stamos postalis?

C. — Ci, senioro; cualis stamos vos desiran?

A. — Tri a 15 centimos et du a 25 centimos.

3. Telefono.

A. — Favoriun donen mi indicatoro telefoni.

C. — Esso estan la. Favoriun entren in cabino № 3.

A. — Hallo! Centrali! Conectun mi con Varsavio № 321. Aut vos estan senioro W.?

W. — Sic, che desiran vos?

A. — Oh, cio estan vos! mi non reconoscon vostri voco. Mi estan A.

W. — Ah, mi estan ben contenti da viden vos; mi vulan dicen da audien vos; come vos valian?

A. — Optime, gracion. Mi recevon apunte vostri letro recomandi. Mi haban multe da dicen vos. Mi cureran terminen hodie meis afaros ci por poten esten ce vos domane pomeridie. Cio estan toto por hodie. Bonjorne.

Cabino—budka, kajuta

apunte—właśnie

voco—głos

curen—starać się

valien—miewać się

pomeridio—popołudnie

Wergiljusz—Eneida cz. I.

Cezar—Pamiętniki o wojnie galijskiej ks. I. Tekst przekład słówka, komentarz gramatyczny.

Cezar—tłomaczenie 8-ej ks. (Hirtius)

Składnia języka łacińskiego (skrót)

Tłomaczenie do Cezara Liwjusza, Owidjusza, Horacjusza, Wergiljusza, Korneljusza, Cycerona, Salustjusza, Tacyta, i innych klasyków łaciń. (w drobn. zeszytach)

Tekst wyd. Teubnera i inne; Cezara, Owidjusza, Liwjusza, Horacjusza Wergiljusza, Cycerona i inne

L I T E R A T U R A :

Zbiór ćwiczeń na tematy literackie (temnik) kurs 7-8 kl.

Pytania i odpowiedzi z literatury polskiej.

Zbiór zadań i pytań z literatury polskiej

Zbiór ćwiczeń na tematy oderwane i historyczne

Mickiewicz w oświetleniu najcelniejszych krytyków.

Mickiewicza Życie i dzieła.

Krasiński w oświetleniu najcelniejszych krytyk. (całość).

To samo poszczególne części 1) Nieboska komedja

2) Irydjon 3) „Przedświt i Psalmy“

Słowacki—w oświetleniu najcelniejszych krytyk. (całość)

To samo poszczególne części)

- 1) Mindowe, Mnich, Jan Bielecki. 2) Arab, Lambro, Godzina myśli, 3) Kordjan, Balladyna 4) Mazepa, Szwajcarja, Ojciec zadumionych, Anelli. 5) Lilla Weneda, Grób Agamenona. 6) Rozmowa z Matką Makryną. Beniowski.

Słowackiego Życie i dzieła

Charakterystyki literackie—geneza, treść, rozbiór, opracowania tematów, 1) Kordjan 2) Anelli 3) Lilla Weneda 4) Beniowski (Słowackiego) 5) Odyseja 6) Iljada (Homera) 7) Antygona (Sofoklesa) 8) Placówka 8) Lalka 9) Faraon (Prusa) 10) Wiesław (Brodzińskiego) 11) Wesele 12) Wyzwolenie (Wyspiańskiego) 13) Barbara Radziwiłówna (Felińskiego) 14) Fircyk w Zalotach (Zablockiego) 15) Ludzie bezdomni (Żeromskiego) 16) Chłopi (Reymonta)

Krytyka poszczególnych dzieł. Streszczenie, zbiór i opracowane tematy.

Mickiewicza — Pan Tedeusz, Dziady, Grażyna, Ballady i Romanse, Konrad Walenrod, Sonety Krymskie, i inne.

Słowackiego — Kordjan, Lilla Weneda, Anhelli, Jan Bielecki
Książd Marek, Beniowski i inne.

Kochanowskiego — Treny, Odprawa posłów Greckich.

Fredry: Zemsta, P. Jowialski, Śluby panieńskie, P. Geldhab
Malczewskiego, Niemcewicza, Goszczyńskiego, Sienkiewicza,

**Kraszewskiego, Wyspiańskiego, Żeromskiego, Reymonta Orze-
szkowej, Konopnickiej, Rzewuskiego, Prusa, Ujejskiego, Towi-
ńskiego, Skargi, Lenartowicza, Zaleskiego, Potockiego, Zab-
łockiego, Felińskiego.**

Literatura obca, klasyczna: Corneila. Molier, Sofokles, Plutarch
Homer. Tasso, i inne.

Skróty literatury polskiej. — *Skróty historii* starożytnej śred-
nowiecznej i Polski.

Repetytorjum egzaminacyjne teorii prawa.

JĘZYKI OBCE:

Język-angielski dla polaka bez pomocy nauczyciela.—Samou-
czek ułożył *JŚlonimski*.

Język polski dla Rosjan (Samouczek ułożony podług metody
porównawczej).

Słownik Polsko-rosyjski—krótki a treściwy ułożył *Piotrowski*
Praktyczna metoda języków: 1) francuskiego, 2) niemiec-
kiego, 3) angielskiego.

R. z mówki 1) polsko- francuskie, 2) polsko-niemieckie, 3) pol-
sko-angielskie, 4) polsko włoskie.

Słowniki języków: 1) francuskiego, 2) niemieckiego, 3) an-
gielskiego z wymową i bez.

Słowniki liliputki: polsko-niemieckie, niemiecko-polskie i inne.

Elementarz hebrajsko-polski ilustrowany.

Słownik hebrajsko-polski.

Język Neo-romanski.

Stenografja mnemotechniczna—osnuta na zasadzie zdolno-
ści zmysłów: wzrokowego i słuchowego, przystosowana
do języków: polskiego, rosyjskiego i niemieckiego jedno-
cześnie.

**Тулупов-Рускій наглядный букварь, составленный примен к ста-
рой орфографіи, с указаніем правил новой**

Соха-Школный товарищ II ч. Первая книга послѣ букваря.

” ” III Вторая ”

Словарь-Польско-русско-литовскій.